

ØKONOMISKE KONSEKVENSER AF ÆNDRET SELVFORSYNING MED KORN PÅ KVÆGBEDRIFTER

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Beregninger viser, at der er mulige besparelser i at skifte indkøbt valset byg ud med ribbehøstet byg eller crimpet korn, hvis man ikke har mulighed for at opbevare tørt korn på bedriften. Det er værd at regne på opbevaring af modent korn som alternativ.

INDHOLD:

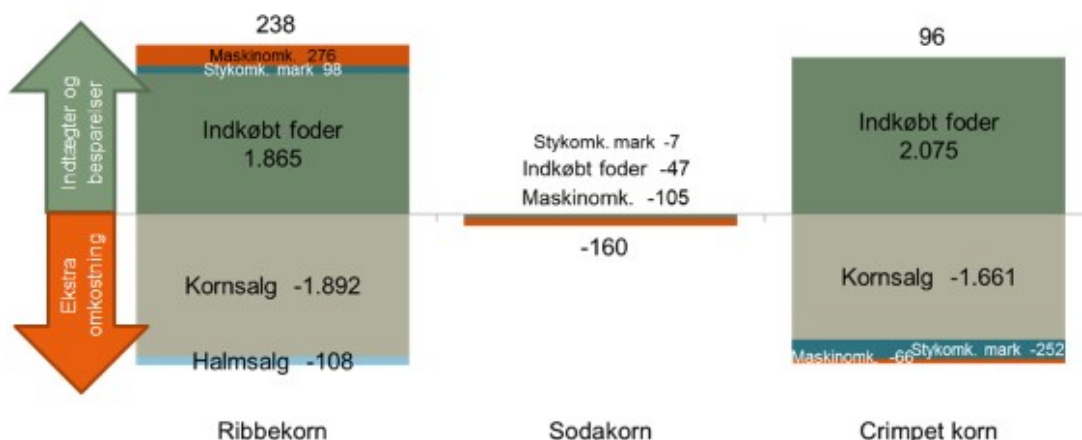
- [Forudsætninger](#)
- [Konsekvenser ved mulighed for at lagre eget korn](#)

Som beskrevet i artiklen [Ændret selvforsyning med foder har konsekvenser for hele bedriften](#), bør væsentlige ændringer i foderproduktionen på et kvægbrug vurderes på hele bedriftens økonomi. Dette kan med fordel gøres ved hjælp af foderplaner fra DMS NorFor, der anvendes i FMS – foderplanlægning. Denne artikel viser scenarieberegninger for økonomien i at ændre korn delen af foderrationen. Der sammenlignes resultater for:

- Valset byg (modent)
- Ribbehøstet byg (ensileret)
- Ludbehandlet hvede
- Cripet byg tilsat propionsyre

Resultaterne af scenarieberegningerne fremgår af figur 1. Tallene der står over de stablede søjler, angiver den samlede økonomiske konsekvens opgjort i kr. pr. årsko, hvor ribbehøst som kornkilde i foderrationen laver et plus på 238 kr. pr. årsko i forhold til udgangspunktet med indkøbt valset byg. Sodakorn giver et minus på 160 kr., og crimpet korn viser en lille gevinst

opgjort til 96 kr. pr. årsko.

Figur 1. Forskel i resultat pr. årsko sammenlignet med udgangspunkt i valset korn i rationen

Afvigelsen på crimpet korn er forholdsvis lille og nede i et niveau, hvor det dels næppe er interessant at løbe efter en forbedring på plus 96 kr. pr. årsko, hvis man allerede har et system, der virker med brug af valset korn. Anvendelsen af ribbekorn viser med et plus på 238 kr., at der kan være noget at hente ved en omlægning af kornforsyningen, såfremt man kan opnå tilfredsstillende udbytte og kvalitet af det ribbehøstede korn.

Ser man på scenariet med det ribbehøstede korn, så går besparelsen på indkøbt foder stort set op med det reducerede kornsalg. Det bemærkes, at forbruget af sojaskrå stiger med 0,2 kg TS i planen med ribbehøstet korn. Som følge af reduceret areal med græs og majs, og en billigere høst af korn, falder styk- og maskinomkostninger. Samtidig reduceres halmudbyttet og samlet set er der en gevinst på ca. 240 kr. pr. årsko.

Ser man på den underliggende økonomi, er den største besparelse i ovenstående dog hentet ved at spare transporten af foderkornet til og fra foderstofften væk. Alene forskellen mellem køb og salgspris på vårbyggen, der her er sat til 13 kr./hkg, betyder 194 kr. pr. årsko.

Ribbehøstet korn giver således en mulig gevinst til sammenligning med en bedrift, der ikke har kornopbevaring til eget forbrug. Kornsiloeer til ca. 300 tons pr. år er forholdsvis dyre pr. hkg, men **beregninger har tidligere vist**, at prisen for oplagring af korn i stålsilo eller gastæt silo kan ske til samme pris eller billigere end i silopose tilsat propionsyre. Baseret på denne beregning vil omkostningerne til etablering af en stålsilo på 300 tons være 5 kr. lavere pr. hkg end opbevaringen ved foderstofften. Dette giver således en besparelse på de første 75 kr. pr. årsko. Og samme beregning viser, at en gastæt silo vil være ca. 9 kr. billigere end foderstofften, hvilket giver en besparelse på 134 kr. pr. årsko.

Inden man kaster sig ud en omlægning til store mængder ribbehøstet korn, vil det være en rigtig god idé at regne på værdien af en stålsilo eller en gastæt silo til foderkorn på den enkelte bedrift.

Scenariet med sodakorn lander med et minus på 160 kr. pr. årsko og er således ikke

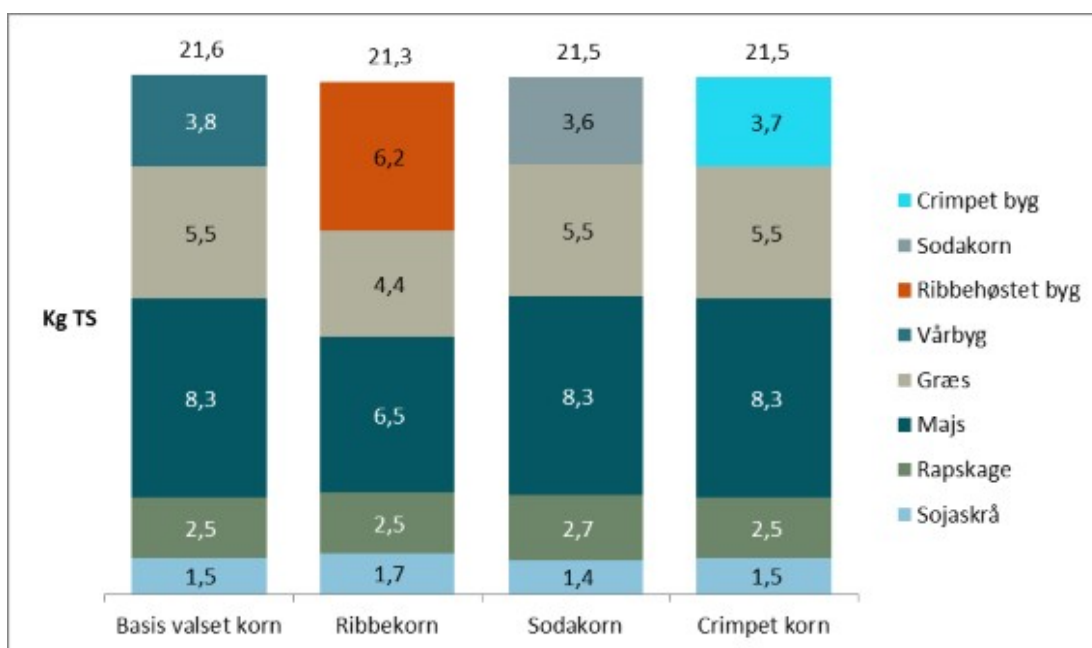
interessant, såfremt alt det dyrkede korn skal køres til foderstoffene i høst og løbende hentes tilbage. Købsprisen på hveden, inkl. natriumhydroxid til ludning, bliver stort set det samme som køb af byg inklusive valsning. Dermed er der blot ekstra omkostninger til en øget mængde rapskage i blandingen, der er større end reduktionen i sojaskrå og omkostninger til blanding af sodakornet.

For crimpet korn gælder det, at omkostningen til plastik og propionsyre lægger beslag på en væsentlig del af besparelsen fra det indkøbte korn, mens crimpningen øger maskinomkostningerne, og samlet slutter dette resultat med at være et lille plus på knap 100 kr. pr. årsko i forhold til indkøbt valset korn.

Samlet set viser beregningerne, at ribbehøstet korn ser ud til at være den billigste løsning for kornandelen i foderrationen. Det er dog værd at gøre opmærksom på, at erfaringerne med ribbehøst har været varierende i forhold til kvaliteten af den høstede vare, og at de ovenstående beregninger tager udgangspunkt i en god kvalitet af ribbehøstet korn. Det er særligt fordøjeligheden af ribbekornet, der er en udfordring, når halmmængden stiger i færdigvaren. Læs mere om dette i bilaget fra Henrik Martinussens præsentation på [Grovfoderseminar 2016](#).

FORUDSÆTNINGER

Foderplanerne er som vist i figur 2.

Figur 2. Foderplaner for de fire scenarier.

Høst og indlægning for ribbehøstet korn er sat til 850 kr. pr. ha. Dette er på basis af de mest effektive bedrifters registreringer i praksis i sommeren 2015. Der er sat et fast beløb på 6.000 kr. ind til øget tidsforbrug ved håndtering af ribbehøstet korn fra plansilo i forhold til det valsedede korn.

For crimpet korn er der regnet med omkostninger til syre på 700 kr. pr. ha og silopose for 300 kr. pr. ha. Crimpning er sat til 12 øre/kg svarende til 745 kr./ha. Med et udbytte på 5.110 FEN/ha svarer det til 34 øre/FEN, derudover er der tillagt et fast beløb på 6.000 kr. til øget tidsforbrug ved håndtering af crimpet korn fra siloposen.

For ludbehandling er der regnet med omkostninger til maskiner og arbejde for 7,5 øre/kg korn og natriumhydroxid granulat for 12,75 øre/kg korn. Prisen på natriumhydroxid er 425 kr./hkg, og der anvendes 3 %. Omkostningen bliver således 20,2 øre/kg vare, hvilket svarer til 26,9 øre/FEN.

Helt generelt er der i modelberegningen taget udgangspunkt i en bedrift, der i udgangspunktet indkøber valset korn til et års forbrug v. 4 kg TS pr. ko pr. dag. Og som uden yderligere investeringer har mulighed for at lave og lagre ribbehøstet korn eller crimpet korn, og hvor anvendelse af ludkorn kun er muligt i små partier, hvilket gør det nødvendigt løbende at købe hvede hjem til ludning. Dette valg er foretaget for at forenkle beregningen og lette sammenligningen i modellen. Hvis man går med samme overvejelser, vil det naturligvis være nødvendigt også at medtage omkostninger til ombygning eller nødvendige tilpasninger på bedriften i den samlede vurdering af økonomien.

Beregningerne er lavet med udgangspunkt i byg til valsning, crimpning og ribbehøst, mens det ludbehandlede korn er hvede. Årsagen er, at de bedrifter, der bruger valset korn eller crimpning med propionsyre, primært anvender byg, mens ludbehandlet korn primært er hvede. Dette forudsætter naturligvis, at det er muligt at dyrke hvede på bedriften eller alternativt købe hveden løbende.

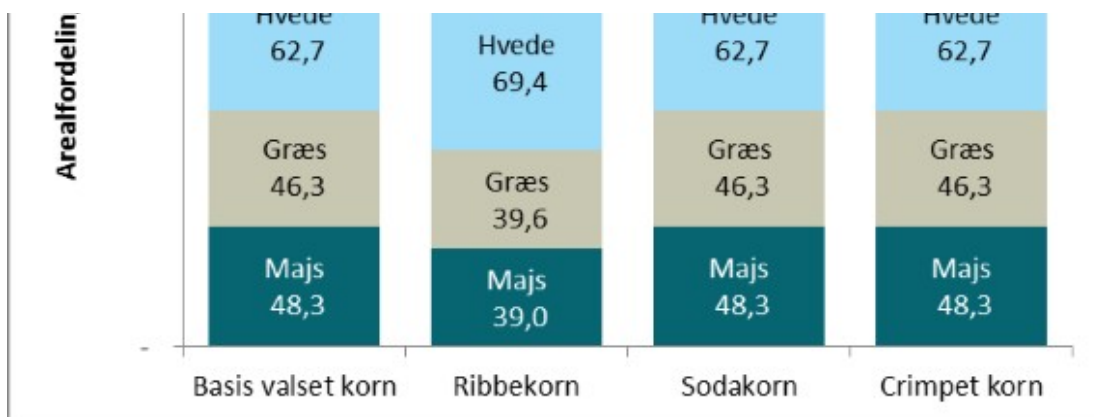
På modelbedriften er der 200 årskøer og et areal i omdrift på 220 ha (JB5-6). Markplanen tilrettes, så græs og majs har førsteprioritet i dyrkningen, mens det resterende areal deles ligeligt mellem vårbyg og vinterhvede.

Udbytteneiveauerne tager udgangspunkt i budgetkalkulerne hvor det er muligt:

- Majshelsæd 10.600 FEN/ha
- Græs til slæt 8.840 FEN/ha
- Vårbyg 6.200 kg/ha ~ 5110 FEN/ha
- Crimpet byg 5.110 FEN/ha
- Ribbehøstet byg 5.200 FEN/ha
- Vinterhvede 8.900 kg/ha
- Ludbehandlet hvede 7.110 FEN/ha

Med disse udbytteneiveauer bliver markplanerne som vist i figur 3.

Figur 3. Markplaner for de fire scenarier.

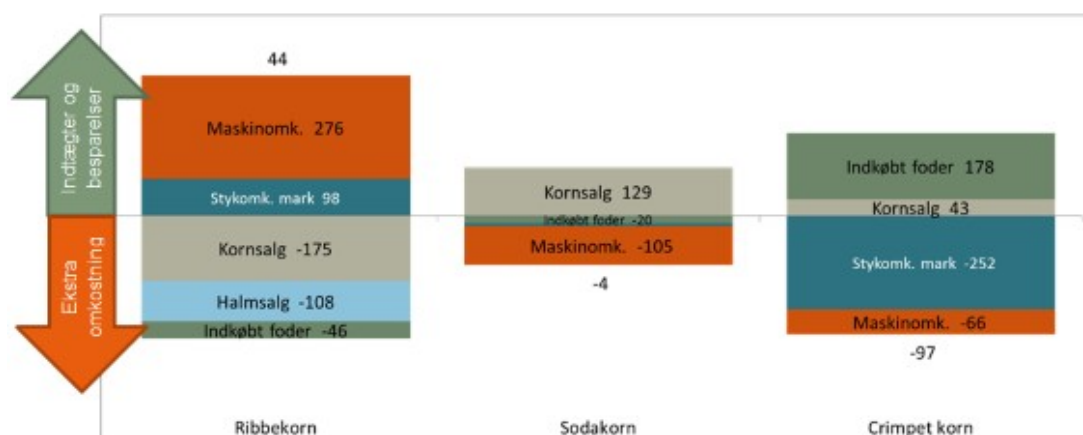
Da ribbehøst af korn endnu ikke er så udbredt, er det endnu sparsomt med erfaringerne fra praksis. Afprøvningen i praksis har dog vist store udsving i både udbytte og kvalitet af den høstede afgrøde. Mængden af strå (halm) i afgrøden har nogle steder været så stor, at afgrøden rent fodringsmæssigt har nærmet sig almindelig helsædsensilage. Konsekvensen af dette bliver, at den høstede vare har en lav energikoncentration og dermed fortrænger en uforholdsmæssig stor mængde af den øvrige ensilage (græs og majs) i foderrationen. Rationerne i denne beregning tager dog udgangspunkt i en god kvalitet af det ribbehøstede korn.

Det har tidligere været muligt i landsforsøgene at høste væsentligt større udbytter med højere energikoncentration i storparceller. Der regnes derfor som udgangspunkt på det forventede udbytte med en god kvalitet.

[Til top](#)

KONSEKVENSER VED MULIGHED FOR AT LAGRE EGET KORN

Hvis man nu i stedet stod i situationen, hvor man allerede havde mulighed for at lagre korn til eget forbrug, så ville påvirkningen af resultaterne se ud som vist i figur 4.

Figur 4. Forskel i økonomisk resultat pr. årsko, såfremt udgangspunktet er anvendelse af eget valset byg.

Her er beløbene væsentligt mindre. Dette skyldes som udgangspunkt, at der ikke længere bliver hentet en besparelse på købs- og salgspriser, da eget korn i udgangspunktet beholdes på bedriften.

Ribbekorn viser sig nu næsten at være samme resultat som udgangspunktet, og det samme gælder sodakornet. Der er således ikke umiddelbart en grund til at vælge om til ribbehøst, eller sodakorn, såfremt man allerede har et system til lagring og valsning af eget korn. Og hvis man står med overvejelserne om, hvilken løsning der laves til opbevaring af eget korn, er det mere et spørgsmål om fleksibilitet og fodringsønsker, der skal betyde, om det er valset korn eller sodakorn, man skal sigte efter.

Ændringerne i beregningerne fra figur 1 til figur 4 består hovedsageligt i, at der ikke er store ændringer i kornsalg og kornkøb for ribbehøst og crimpet korn. Alle øvrige omkostningsændringer er ens for disse to scenarier.

For sodakornet betyder besparelsen på transport, at der kan opnås en øget værdi af kornsalget i forhold til anvendelse af valset byg, da kornets andel af rationen er 0,2 kg TS mindre i scenariet med sodakorn, sammenlignet med udgangspunktet med valset byg. Omkostningerne til indkøb af natriumhydroxid er nærmest identisk med besparelsen på valsning af byggen, og dermed bliver forskellen i indkøbt foder reduceret til 0,1 kg TS mindre sojaskrå og 0,2 kg TS mere rapskage, svarende til 20 kr. pr. årsko.

Alt i alt viser det sig, at sodakorn i modellen viser nærmest eksakt samme resultat som valset byg.

[Til top](#)